

Repliker och kommentarer

I den här avdelningen välkomnas kommentarer till tidigare bidrag och korta inlägg med ekonomisk-politisk anknytning

PETER BOHM

Skatteväxling!

Ledaren i förra numret av ED – Skatteväxling? – slutade på följande sätt: ”Att argumentera för miljöskatter av andra [än miljö-] skäl är riskfyllt, inte minst för den framtida tilltron till miljöskatter som miljöpolitiskt instrument. Pigou lärde oss att miljöskatter kan vara ett bra instrument i miljöpolitiken. I Sverige visade Erik Dahmén vägen. Ingen av dessa pionjärer talade sig varm för skatteväxling; förstoringsglasat skall sättas på miljöproblemet och det faktum att miljöskatter ofta är att föredra framför regleringar.”

En del av bakgrunden till detta sist nämnda *faktum* att miljöskatter ofta är att föredra framför regleringar tycks ha gått förlorad här, nämligen just att miljöskatter ger intäkter som kan växlas in mot snedvridande skatter. Vidare borde resonemanget i de citerade meningarna ha avspeglat att värdet av att byta mer mot mindre (eller icke-)snedvridande skatter inte var på tapeten före ca 1975. Dahmén får tala för sig själv, men jag gissar att

varken han eller Pigou idag skulle ha förbisett (den potentiella) skatteväxlingspoängen av att byta miljöregleringar mot miljöskatter.

Första meningen i citatet skapar ett behov av klarläggande av vad en miljöskatt verkligen är för något. Finns överhuvudtaget *miljöskatter* av annat än miljöskäl? Ledarskribenten liksom många andra tycks ha tagit intryck av vad ett par missionerande ekonomer – Goulder och Bovenberg¹ – i upprepade framställningar ägnat sig åt, nämligen att analysera effekten av att införa en ’miljöskatt’ där jämförelsesituationen är status quo. Om alternativet till en ’miljöskatt’ är status quo, dvs att inte använda något annat miljöpolitiskt medel, då finns det inte – utom möjligen i mindre intressanta specialfall – något (ouppfyllt) miljömål för ’miljöskatten’. Skatten är då m a o en rent finansiell skatt med en exotisk ny skattebas. Effekten av en miljöskatt, dvs en skatt i syfte att nå ett ouppfyllt miljömål, måste jämföras med effekten av att använda ett alternativt medel att nå det givna målet.²

PETER BOHM är professor i nationalekonomi vid Stockholms universitet. Han har under senare år bl a arbetat med effektivitetsaspekter på nationell och internationell klimatpolitik.

¹ Se t ex L. Goulder [1994] och L. Bovenberg och R. de Mooij [1994].

² Somliga politiker och miljöengagerade – kanske också direktivskrivarna till den sven-

Det allvarliga med Goulders och Bovenbergs analyser är att de påstod sig visa att det uppstod indirekta effekter av en 'miljöskatt' vilka reducerade andra skattebaser och därmed gjorde nettoökningen av skatteintäkterna liten. Relevant är att sådana negativa indirekta effekter kan minska den optimala storleken på miljöpolitiska åtgärder. Men i högsta grad relevant är också att ett icke-intäktsgenererande styrmedelsalternativ till en miljöskatt eller något annat intäktsgenererande miljöpolitiskt medel ger *minst* lika stora negativa indirekta effekter på andra skattebaser. Med andra ord, en miljöskatt kan i den relevanta jämförelsen med regleringar visas tillåta en minskning av snedvridande skatter med ett belopp som är *minst* så stort som intäkterna av miljöskatten.

Sedan är det en annan fråga vad skatteväxling realistiskt sett kan ge. Sannolikt ger nya miljöskatter motiverade av tillkommande miljömål inte mycket. En samhällsekonomiskt optimal höjning av en existerande miljöskatt skulle t o m kunna minska intäkterna från den skatten. Det som håller liv i frågan om skatteväxling – bortsett från den förvirring på principplanet som skapats av Goulder och Bovenberg och deras efterföljare – är klimatpolitiken. Om t ex ett internationellt avtal om kraftiga minskningar av den globala fossilbränsleanvändningen kommer till stånd kan intäkterna från kolskatter

forts fotnot 2

ska skatteväxlingkommittén – tycks tro att varje skattehöjning på en miljöskadlig aktivitet är något för samhället positivt och något som dessutom kröns med en skatteväxlingspoäng. Men den samhällsekonomiskt effektiva storleken på sådana miljöskadliga aktiviteter är inte noll (annars hade en skatt varit fel medel) utan större – normalt klart större – än noll. En skattehöjning *utöver* den nivå som genererar denna optimala utsläppsvolym är inte mer miljöpolitiskt motiverad än skatt på stillasittande eller cykling, och kan inte ge någon som helst skatteväxlingspoäng av det slag som avses i det här sammanhanget.

och därmed reduktionen av snedvridande skatter bli betydande.

För tydlighets skull vill jag till sist understryka att allt jag vill säga här står *på* raderna. Jag förespråkar enbart ett klarläggande av hur det principiellt förhåller sig, inte någon höjning av miljömålen för att därigenom kunna införa fler miljöskatter, eller något liknande.

Referenser

- Bovenberg, L & de Mooij, R, [1994] "Environmental Levies and distortionary taxation," *American Economic Review* Vol 84, No 4, s 1085–1089.
- Goulder, L, [1994], "Environmental taxation and the 'double dividend': a reader's guide", NBER Working paper, No 4896, Washington, DC.